

УДК 339.923:061.1ЄС:620.9(477)

Софія Каюмівна АСЛОНОВА

аспірант кафедри міжнародного менеджменту,
Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана,
e-mail: sofiya_Aslonova@bk.ru

ГЕНЕЗИС УКРАЇНСЬКО-ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЕНЕРГЕТИЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ

Аслонова, С. К. Генезис українсько-європейського енергетичного співробітництва в контексті національних інтересів / Софія Каюмівна Аслонова // Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. праць; за ред. М. І. Зверякова (голов. ред.) та ін. (ISSN 2313-4569). – Одеса: Одеський національний економічний університет. – 2015. – Вип. 2. – № 57. – С. 26–34.

Анотація. У статті досліджено процес співробітництва України та ЄС в енергетичній сфері в хронологічному порядку. Визначено генезис пріоритетних цілей співробітництва. Проаналізовано інтереси ЄС в процесі співробітництва з Україною в енергетичній сфері. Проведено компаративний аналіз цілей та пріоритетів Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, цілями та заходами Енергетичної стратегії України до 2030 року. Визначено вплив та схожість пріоритетів співробітництва в енергетичній сфері в рамках Угоди про асоціацію між Україною та ЄС з цілями та завданнями Енергетичної стратегії України до 2030 р.

Ключові слова: енергетичне співробітництво; енергетичне співтовариство; асоціація; національні інтереси; компаративний аналіз.

София Каюмовна АСЛОНОВА

аспірант кафедры международного менеджмента,
Киевский национальный экономический университет им. В. Гетьмана,
e-mail: sofiya_Aslonova@bk.ru

ГЕНЕЗИС УКРАИНСКО-ЕВРОПЕЙСКОГО ЭНЕРГЕТИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА В КОНТЕКСТЕ НАЦИОНАЛЬНЫХ ИНТЕРЕСОВ

Аслонова, С. К. Генезис украинско-европейского энергетического сотрудничества в контексте национальных интересов / София Каюмовна Аслонова // Вестник социально-экономических исследований: сб. науч. трудов; под ред. М. И. Зверякова (гл. ред.) и др. (ISSN 2313-4569). – Одесса: Одесский национальный экономический университет. – 2015. – Вып. 2. – № 57. – С. 26–34.

Аннотация. В статье исследован процесс сотрудничества Украины и ЕС в энергетической сфере в хронологическом порядке. Определен генезис приоритетных целей сотрудничества. Проанализированы интересы ЕС в процессе сотрудничества с Украиной в энергетической сфере. Проведен компаративный анализ целей и приоритетов Соглашения об ассоциации между Украиной и ЕС, целями и мероприятиями Энергетической стратегии Украины до 2030 года. Определено влияние и подобность приоритетов сотрудничества в энергетической сфере в рамках Соглашения об ассоциации между Украиной и ЕС с целями и заданиями Энергетической стратегии Украины до 2030 г.

Ключевые слова: энергетическое сотрудничество; энергетическое сообщество; ассоциация; национальные интересы; компаративный анализ.

Sofia ASLONOVA

Postgraduate student of International Management Department,
Kyiv National Economic University named after V. Hetman,
e-mail: sofiya_Aslonova@bk.ru

UKRAINE-EU ENERGY COOPERATION GENESIS IN TERMS OF NATIONAL INTEREST

Aslonova, S. (2015), *Ukraine-EU energy cooperation genesis in terms of national interest*. Ed. M. Zveryakov (ed.-in-ch.) and others [Genesys ukrainsko-evropeiskoho enerhetychnoho spivrobitnytstva v konteksti natsionalnykh interesiv; za red.: M. I. Zveryakova (gol. red.) ta in.], *Socio-economic research bulletin (ISSN 2313-4569)*, Odessa National Economic University, Odessa, Issue 2, No. 57, pp. 26–34.

Abstract. *Ukraine-EU energy cooperation process in the energy sector in chronological order is investigated in the article. Genesis the priority objectives of cooperation are defined. The EU interests in Ukraine cooperation in the energy sector are analyzed. A comparative analysis of EU-Ukraine Association agreement targets and priorities of Energy Strategy of Ukraine till 2030 targets and events is conducted. The impact and similarity of priorities in energy cooperation in the framework of EU-Ukraine Association agreement to the targets and tasks of Ukraine Energy strategy 2030 are defined.*

Keywords: *energy cooperation; energy community; an association; national interest; comparative analysis.*

JEL classification: *F150, F000*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Спільна історія та цінності України з державами-членами ЄС, географічне положення у Східній частині Європи та європейський інтеграційний рух нашої держави є одними із факторів, що впливають на формування та реалізацію національних інтересів, в тому числі, в енергетичній сфері. З цього виходить, що необхідним постає дослідження генезису співробітництва України та ЄС в енергетичному секторі, що дозволить визначити інтереси ЄС по відношенню до України та проаналізувати їх вплив на цілі та пріоритети розвитку енергетичного сектору нашої держави.

Аналіз досліджень і публікацій останніх років. Дослідженню співробітництва між Україною та ЄС присвячено праці таких провідних українських науковців як Є. В. Зозулі, Л. А. Луць, А. М. Круглашова, Т. С. Астапенко, В. В. Руссу, А. А. Носирева, В. І. Чужикова, Д. Г. Лук'яненка та інших учених, які зосереджені на загальних процесах євроінтеграції, нормативно-правовій основі співробітництва України та ЄС, співробітництві в торговельно-економічній сфері, в галузі безпеки, внутрішніх справ та правосуддя, кластерній політиці ЄС.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Недостатньо дослідженою залишається енергетична сфера співробітництва в контексті національних інтересів. Хронологія співробітництва України та ЄС потребує уточнень та доповнень у зв'язку з підписанням Угоди про асоціацію. Необхідним постає аналіз впливу інтеграційних процесів України та інтересів ЄС на національні інтереси країни в енергетичній сфері.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження генезису співробітництва України та ЄС в енергетичній сфері в контексті національних інтересів, визначення інтересів ЄС по відношенню до України та аналіз їх впливу на цілі розвитку енергетичного сектору.

Виклад основного матеріалу дослідження. Процес ідентифікації та реалізації національних інтересів України в енергетичній сфері потребує аналізу факторів, які впливають на їх формування. Одним із основних факторів є інтереси країн-сусідів, політичних та економічних союзів, а саме – ЄС.

Співробітництво в енергетичній сфері між Україною та ЄС було розпочато ще в 1995 році в рамках Меморандуму про взаєморозуміння між Урядом України та Урядами країн «Великої сімки», та Комісією Європейського Співтовариства щодо закриття Чорнобильської АЕС. В Меморандумі містилися питання структурної перебудови енергетичної галузі, програми інвестування в енергетичний сектор та питання ядерної безпеки. Меморандум зазначав розвиток співпраці в рамках формування ринку електроенергії із встановленням цін за ринковими принципами, стимулювання енергозбереження, спрямування інвестицій та співпраці з міжнародними фінансовими інституціями щодо закриття Чорнобильської АЕС та пом'якшення соціальних наслідків [1].

Розширення меж співробітництва та приділення уваги енергетичній сфері відбулося в рамках підписання Плану дій Україна-ЄС 21 лютого 2005 року, який був інструментом Європейської політики суспільства [2]. Згідно з пунктом 2.5 Плану «Транспорт, енергетика, інформаційне суспільство та навколишнє середовище» було визначено такі цілі та пріоритетні дії в рамках співробітництва України та ЄС:

1. Затвердження в Україні енергетичної політики, яка б сприяла зближенню з цілями енергетичної політики ЄС, що передбачає розробку та прийняття підсекторальних документів, визначення джерел їх фінансування, посилення співробітництва між Україною та ЄС в енергетичній сфері, відкриття можливості для України брати участь в енергетичній програмі Intelligent Energy-Europe.
2. Перехід до європейських принципів функціонування внутрішніх ринків електроенергії та газу. В рамках цього планувалося визначити заходи, необхідні для поступового переходу до таких принципів, вирішення питань регуляторних органів, фінансування та часових рамок, організаційних моментів, визначення цінової політики, прийняття закону про ринок та розвиток Національної комісії регулювання електроенергетики, розробка плану реконструкції внутрішнього газового сектору, реструктуризація електроенергетичного сектору, участь в заходах ЄС у сфері енергетики тощо.
3. Досягнення прогресу в галузі енергетичних мереж шляхом покращення їх роботи та скорочення витрат, розвитку інфраструктури, диверсифікації шляхів постачання, проведення техніко-економічного аналізу можливості з'єднання електромереж України із синхронною системою UCTE.
4. Досягнення прогресу в сфері транзиту природного газу шляхом покращення роботи та безпеки ГТС, вивчення можливостей фінансової та правової реструктуризації бізнесу, що пов'язані з транзитом газу.
5. Досягнення прогресу в реструктуризації вугільних шахт завдяки впровадженню її плану, застосуванню європейських стандартів і практик безпеки, оцінці технічної та фінансової можливості впровадження чистих технологій.
6. Досягнення прогресу в ефективності використання енергії та відновлювальних джерел енергії завдяки впровадженню плану дій щодо підвищення ефективності використання енергії, поширення використання відновлювальних джерел та зміцнення інституцій, співробітництва у сфері енергозбереження.
7. Поглиблення співробітництва в сфері атомної енергії та ядерної безпеки шляхом дотримання міжнародно прийнятих стандартів ядерної безпеки, забезпечення виконання Меморандуму про закриття Чорнобильської АЕС, зміцнення Держаного комітету з ядерного регулювання України, вживання заходів для набуття чинності та імплементації угоди у сфері мирного використання ядерної енергії.
8. Досягнення прогресу у знятті з експлуатації Чорнобильської АЕС шляхом впровадження Плану здійснення заходів на об'єкті «Укриття» та прийняття стратегії щодо радіоактивних відходів [3].

Заходи пункту 2.5 Плану дій мали початковий характер комплексного співробітництва між Україною та ЄС в енергетичній сфері, що характеризується розробкою планів для деяких сфер енергетичного сектору, їх впровадженням і вивченням можливостей для України поглиблювати співпрацю та гармонізувати енергетичний сектор відповідно до європейських вимог. Таким чином, можна зазначити щодо формування конкретних пріоритетних для України та ЄС цілей та сфер в енергетичному секторі, таких як впровадження норм європейського енергетичного законодавства, формування внутрішнього енергетичного ринку за європейськими принципами, підвищення енергоефективності, удосконалення роботи ГТС, диверсифікація шляхів постачання, розвиток відновлювальних джерел енергії, перетворення Чорнобильської зони на екологічно безпечний об'єкт та розвиток мирного використання ядерної енергетики.

Наступним кроком в поглибленні енергетичної співпраці стало підписання Меморандуму про взаєморозуміння щодо співробітництва у сфері енергетики 1 грудня 2005 року. Меморандум охоплює такі сфери як «ядерна безпека, інтеграція ринків електроенергії та газу, підвищення безпеки енергопостачання та транзиту вуглеводнів, структурна реформа, підвищення стандартів з техніки безпеки та охорони довкілля у вугільній галузі, енергоефективність» [4].

Так, в Преамбулі меморандуму було визнано наявність спільних інтересів України та ЄС, які полягають у користі від інтеграції енергоринків та підвищенні, тим самим, енергетичної безпеки. Також було наголошено, що енергетична галузь є ключовим елементом двосторонніх відносин України та ЄС.

Підставами для підписання Меморандуму є:

- пріоритетність інтеграції енергетичного ринку України до Європейського через стратегічне значення енергетичної галузі України для її економічного та соціального розвитку, оскільки вона є джерелом зовнішніх надходжень;
- наявність спільних викликів у галузі енергетичної політик (безпека та диверсифікація постачання, формування енергоринку, розвиток інфраструктури, підвищення енергоефективності, розвиток використання відновлювальних джерел енергії);
- експортний потенціал ядерного сектору України;
- транзитне положення України та постачання її територією 40% імпортного газу ЄС разом з існуючою потужною системою нафтопроводів;
- забезпечення безпеки у вугільній галузі [4].

Можна побачити наявність головного інтересу ЄС в енергетичному секторі України, яким є ресурсний та транзитний потенціал України, що є вигідним для створення та функціонування енергетичного ринку ЄС.

Аналізуючи Плани дій у чотирьох сферах, які визначено в Меморандумі, можна побачити зацікавленість ЄС у підтримці Україною діючих ядерних реакторів, які мають експортний потенціал, та, як наслідок, впровадженні Україною міжнародно-визнаних норм ядерної безпеки з метою посилення її ролі як торговельного партнера ЄС.

У рамках Плану дій щодо інтеграції ринків електроенергії та газу передбачено забезпечення рівних умов доступу до ринку, інфраструктури та відкриття ринку, узгодження законодавства України з відповідними правилами Енергетичного Співтовариства, реформування тарифів на електроенергію та утворення цін на газ, зменшення попиту на використання енергії, диверсифікацію джерел постачання та заміну традиційних джерел відновлювальними, об'єднання електроенергетичної системи України з УСТЕ.

Підвищення безпеки енергопостачання та транзиту вуглеводнів передбачає забезпечення поставок на український ринок вуглеводневих енергоносіїв із додаткових джерел новими шляхами, початок розробки генерального плану модернізації та розвитку інфраструктури, системи моніторингу української ГТС, варіантів реформування системи транзиту нафти і газу, вивчення та активізацію додаткових джерел постачання газу та нафти в Україну та далі до ЄС, розробку системи управління українськими стратегічними запасами нафти з урахуванням практики ЄС.

У Плані дій щодо підвищення ефективності та стандартів техніки безпеки і охорони довкілля у вугільній галузі пріоритетними діями були: реструктуризація української вугільної промисловості разом з підвищенням стандартів безпеки вуглевидобування та нормалізацією впливу на довкілля [4].

Таким чином проявляється зацікавленість ЄС в інтеграції енергетичних ринків з метою отримання доступу до українського ринку, інтерес до стабільного функціонування транзитних систем України та її вугільної промисловості.

Поглиблення співробітництва в енергетичній сфері між Україною та ЄС відбулося в рамках приєднання України до Договору про заснування Енергетичного співтовариства, який був ратифікований 15 грудня 2010 року та набрав чинності 1 лютого 2011 року [5]. Варто зазначити, що перед цим Україна мала статус спостерігача в Договорі з 2006 року [6].

Енергетичне співтовариство покликано створити правову та економічну базу для енергопродуктів та матеріалів, які транспортуються мережами, з метою «заснування стабільної регуляторної та ринкової інфраструктури, єдиного регуляторного простору енергопродуктів і матеріалів, поліпшення безпеки постачання в єдиному регуляторному просторі, поліпшення екологічної ситуації стосовно енергопродуктів і матеріалів та розвитку конкуренції на ринку енергопродуктів і матеріалів» [7]. Досягнення цих цілей зумовлює

залучення інвестицій та запровадження стабільного інвестиційного клімату для покращення інфраструктури та будівництва нової, з метою диверсифікації як енергетичних ресурсів так і шляхів їх постачання, підвищення енергоефективності та використання відновлювальних джерел енергії, використання ефекту економії завдяки масштабам ринку.

Підписавши Договір, Україна взяла на себе зобов'язання імплементувати *acquis communautaire* ЄС [5], що стосується загальних засад функціонування внутрішнього ринку електроенергії, природного газу та умов доступу до мережі транскордонної передачі електроенергії. Екологічна нормативно-правова база торкається питань оцінки впливу певних державних та приватних проектів на навколишнє середовище; зниження вмісту сірки в деяких видах рідкого палива; встановлення граничного рівня викидів певних забруднювачів до атмосфери сміттєспалювальними заводами; охорони диких птахів. Конкурентна політика ЄС полягає у боротьбі з погодженою діяльністю підприємств, що мають за мету запобігання або обмеження конкуренції; із зловживаннями підприємствами домінуючим положенням на ринку; заборону державної допомоги підприємствам, що спотворюють конкуренцію, тобто боротьбу з монополіями та випадками, що заважають конкуренції. Нормативно-правова база з відновлювальних джерел зобов'язує кожну сторону планувати свої дії зі сприяння використанню відновлювальних джерел енергії та біопалива [7].

Також Україною було затверджено план заходів щодо виконання зобов'язань в рамках Договору. Ці заходи стосувалися гармонізації нормативно-правової бази України з екології та функціонування внутрішніх ринків газу й енергетики з нормативно-правовою базою ЄС; безпеки постачання природного газу; доступу до мережі передачі електроенергії; планування залучення інвестицій в інфраструктуру; розробки плану з енергоефективності та використання відновлювальних джерел енергії; порядку доступу до Єдиної ГТС України та пропускної спроможності міждержавних електричних мереж; зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферу [8].

Окрім цього, створення внутрішнього енергетичного ринку в рамках Договору передбачає заборону мит і кількісних обмежень імпорту й експорту енергопродуктів, а зовнішньо-торгівельна політика у сфері енергетики застосовується до третіх країн з погляду забезпечення еквівалентного доступу до їх ринків [7].

Таким чином, ще раз можна побачити зацікавленість ЄС у розвитку внутрішнього енергетичного ринку з метою забезпечення власних потреб в енергетиці на найвигідніших умовах та розвитку відновлювальних джерел енергії.

Подальша європейська інтеграція України зумовила необхідність підписання нового документу щодо співробітництва, яким мала стати Угода про Асоціацію між Україною та ЄС. Оскільки її ратифікація займає більше років, ніж терміни, коли усі її положення набудуть чинності, було передбачено підписання Тимчасової Угоди, яка охоплює положення Угоди про Асоціацію з метою використання переваг Тимчасової Угоди, а в подальшому – Угоди про Асоціацію. Отже, у 2009 році було підписано Порядок денний асоціації, який замінив План дій Україна-ЄС. Цей документ мав сприяти набуттю чинності Угоди про асоціацію [9].

Одними з пріоритетних дій в рамках Порядку денного було співробітництво в сфері енергетики, враховуючи ядерну. Так, основними напрямками співробітництва, які відображають інтереси ЄС в енергетичній сфері по відношенню до України, були інтеграція енергетичних ринків, яка стосувалася зміцнення ролі та спроможності НКРЕ, реформування тарифів на електроенергію та ціноутворення на газ, гармонізації українського законодавства з функціонування ринку природного газу з європейським та інтеграції об'єднаної енергетичної системи України до центральної європейської електричної мережі. Угода також зобов'язувала Україну до розробки та використання стратегічних запасів нафти, сприяння участі в програмі Розумної енергетики ЄС та отримання досвіду з розробки нормативної бази для розвитку енергоефективності та відновлювальних джерел. В питаннях ядерної безпеки необхідним для України було продовження проекту з оцінки ядерної безпеки українських атомних електростанцій [9].

Остаточним закріпленням партнерських зв'язків між Україною та ЄС стала Угода про Асоціацію, політична частина якої була підписана 21 березня 2014, а економічна – 27 червня 2014. Енергетичні питання розглядаються як у розділі «Економічне та галузеве співробітництво», а саме – «співробітництво у сфері енергетики, включаючи ядерну енергетику» так і в економічній частині документу – «питаннях, пов'язаних з торгівлею енергоносіями» [10].

Метою співробітництва, згідно з документом є забезпечення енергетичної безпеки, стабільності та конкурентоспроможності в енергетичній сфері. Все це має сприяти ринковій інтеграції та поступовому зближенню в енергетичному секторі. Співробітництво включатиме реалізацію спільних енергетичних стратегій, створення механізмів розв'язання можливих кризових ситуацій, модернізацію та удосконалення енергетичної інфраструктури, розвиток енергетичних ринків, забезпечення привабливого інвестиційного клімату, взаємодію з міжнародними фінансовими інституціями, розробку політик з енергоефективності, розвиток відновлювальної енергетики, сприяння застосуванню механізму Кіотського протоколу та науково-технічне співробітництво [10].

Економічна частина передбачає більш конкретні вимоги та стосується ціноутворення на внутрішньому ринку, митних питань, транспортування електроенергії і газу, використання інфраструктури, діяльності з видобутку вуглеводнів, кризових питань у постачанні енергоресурсів, повноважень регуляторного органу для електроенергії, газу та зв'язку Угоди з Договором про заснування Енергетичного Співтовариства [10].

Економічна частина передбачає виключне регулювання цін на газ та електроенергію попиту та постачанням, висвітлення методології з розрахунку регульованої ж ціни має бути оприлюднена до набрання нею чинності, заборону будь-яких заходів із підвищення експортної ціни для інших сторін у порівнянні з цінами на внутрішньому ринку, заборону будь-яких митних зборів та кількісних обмежень, адаптацію законодавства з транспортування електроенергії та газу до Угоди, врахування енергетичних мереж і можливостей Сторін при розробці програмних документів та стратегій, забезпечення стабільного транзиту енергоресурсів тощо [10].

Звернемося до Оновленої Енергетичної Стратегії України до 2030 [11] з метою виявлення пріоритетних цілей розвитку енергетичної сфери України, які мають походити від національних інтересів.

Так, загальними цілями Стратегії є: економічно-ефективний розвиток ПЕК з метою збільшення ВВП, надійне та якісне задоволення попиту на енергетичні продукти, підвищення енергетичної безпеки, підвищення енергоефективності. Задля цього основними завданнями постають лібералізація та розвиток конкурентоспроможних енергетичних ринків, зменшення енергоємності ВВП, збільшення видобутку та виробництва власних енергоресурсів, диверсифікація джерел та шляхів постачання енергоресурсів [12]. Можна побачити значну схожість цілей та завдань Енергетичної Стратегії України до 2030 року та останнього документа, що декларує співробітництво між Україною та ЄС, – Угоди про асоціацію.

Компаративний аналіз основних пріоритетів обох документів наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Компаративний аналіз основних пріоритетів Угоди про асоціацію та Оновленої енергетичної стратегії до 2030 р. [10; 12]

Сфери та пріоритети співробітництва України та ЄС в рамках Угоди про асоціацію	Цілі та завдання Оновленої енергетичної стратегії до 2030 р.
1	2
Імплементация енергетичних політик та стратегій.	Формування комплексної системи управління паливно-енергетичним сектором.
Розвиток конкурентних ринків, в т.ч. встановлення цін на енергоресурси виключно на основі попиту і пропозиції, заборона митних зборів і кількісних обмежень.	Лібералізація енергетичних ринків та розвиток конкуренції на них.

Продовження табл. 1

Встановлення привабливого інвестиційного клімату.	Залучення інвестицій до ПЕК.
Сприяння енергоефективності, заощадження та використання відновлювальних джерел енергії.	Зменшення енергоємності, «збільшення обсягів енергії та енергопродуктів, видобутих із нетрадиційних і відновлюваних джерел енергії».
Надання рівних засад суб'єктам із розвідки, видобутку та виробництву вуглеводнів.	Збільшення видобутку та виробництва власних енергоресурсів.
Модернізація та посилення наявної енергетичної інфраструктури, в т.ч. з метою диверсифікації шляхів постачання.	Диверсифікація джерел поставок енергетичних ресурсів.

Відомо, що в період розвитку глобалізації та посилення глобалізаційних тенденцій, національні інтереси певних країн можуть піддаватися впливу глобалізаційних інтересів, інтересів більш розвинених країн, провідних геополітичних гравців та регіональних об'єднань [11], що можна простежити і у випадку співробітництва України та ЄС.

Висновки і перспективи подальших розробок. Процес співробітництва України та ЄС, який було розпочато ще на початку незалежності нашої країни, характеризується поступовими діями, які спрямовані на зближення енергетичних секторів України та ЄС.

Хронологія співробітництва України та ЄС в енергетичній сфері наразі налічує три етапи:

- початковий (в рамках Меморандуму про взаєморозуміння між Урядом України та Урядами країн «Великої сімки», та Комісією Європейського Співтовариства щодо закриття Чорнобильської АЕС та Плану дій Україна-ЄС), який мав загальний характер та був спрямований на розробку планів в певних секторах енергетичної сфери;
- поглиблений (в рамках Меморандуму про взаєморозуміння щодо співробітництва у сфері енергетики та Договору про заснування Енергетичного співтовариства), який характеризується визначенням спільних інтересів України та ЄС та поділом співробітництва в енергетичному секторі на сфери із зазначенням конкретних планів в рамках цих секторів;
- комплексний (в рамках Порядку денного асоціації та Угоди про асоціацію між Україною та ЄС), який визначає конкретні економічні цілі, заходи та механізми в енергетичній сфері задля реалізації спільних інтересів.

Аналіз головних пріоритетів співробітництва в енергетичній сфері, що побудовані на спільних інтересах ЄС та України дозволили виокремити інтереси ЄС в енергетичній сфері, які в силу інтеграційних процесів мають вплив на національні інтереси України [13]. Так, маючи зацікавленість в енергетичному потенціалі України (власні ресурси, атомна енергетика) та її транзитному положенні, головним інтересом ЄС в процесі співробітництва з Україною в енергетичному секторі є інтеграція України до енергетичного ринку ЄС із застосуванням нормативно-правової бази ЄС, ринковим регулюванням тарифів, сприянням диверсифікації як джерел енергії, так і шляхів їх постачання та експлуатацією газо- та нафтопроводів України, її інфраструктури зі зберігання енергетичних ресурсів, що є одними з найпотужніших у світі та стратегічно важливими для ЄС в період кризи в поставках газу з метою задоволення власних потреб. Глобальна економічна система, що зумовлює неможливість ізоляції країн для їх розвитку, призводить до впливу інтересів більш розвинених економічних суб'єктів менш розвиненим. Виходячи з вищезазначеного, цілі та завдання для розвитку енергетичного сектору України, що наведені в Оновленій Енергетичній Стратегії до 2030 р. та мають походити з національних інтересів, схожі з цілями не тільки Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, але й з усіма нормативно-правовими документами, що регулюють співробітництво України та ЄС. Це доводить не тільки схожість національних інтересів ЄС та України, але й вплив одних на інші.

Отже, виходячи з вищезазначеного, тривале та поступове співробітництво України та ЄС в енергетичній сфері зумовило формування певних цілей та пріоритетів розвитку енергетичного сектору України, через наявність інтересів ЄС по відношенню до України та їх вплив на національні інтереси нашої держави, що в даний час є неминучим наслідком глобалізаційних та інтеграційних процесів.

Література

1. Меморандум між Україною та Європейським Союзом про порозуміння щодо співробітництва в енергетичній галузі: міжнародний документ від 01.12.2005 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_694.
2. План дій «Україна–Європейський Союз»: міжнародний документ від 12.02.2005 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_693.
3. План дій «Україна–Європейський союз». Європейська політика сусідства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmi.gov.ua/kmi/control/uk/publish/article?showHidden=1&art_id=223286528&cat_id=223280190&ctime=1247076969632.
4. Співробітництво України та ЄС у сфері енергетики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://comeuroint.rada.gov.ua/komevoint/control/uk/publish/article?art_id=47146&cat_id=47123.
5. Протокол про приєднання України до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства: міжнародний документ від 24.09.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_a27.
6. Стратегічні пріоритети зміцнення енергетичної безпеки України до 2030 року: міжнародні зобов'язання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.journal.esco.co.ua/2012_10/art269.pdf.
7. Договір про заснування Енергетичного Співтовариства: міжнародний документ від 25.10.2005 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_926/page.
8. Протокол про приєднання України до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства: міжнародний документ від 24.09.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_a27.
9. Про затвердження плану заходів щодо виконання зобов'язань в рамках Договору про заснування Енергетичного Співтовариства: Розпорядження Кабінету Міністрів України № 733-р від 03.08.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/733-2011-%D1%80>.
10. Порядок денний асоціації Україна–ЄС для підготовки та сприяння імплементації Угоди про асоціацію: міжнародний документ від 20.11.2009 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ua-energy.org/upload/files/association_agenda_ukr.pdf.
11. Оновлена Енергетична Стратегія України до 2030 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: mre.kmi.gov.ua/minugol/doccatalog/document?id=222032.
12. Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом і його державами-членами, з іншої сторони [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://comeuroint.rada.gov.ua/komevoint/doccatalog/document?id=56219>.
13. Войтович Р. В. Глобальний інтерес та його виклики реалізації національного інтересу [Електронний ресурс] / Р. В. Войтович. – Режим доступу: <http://academy.gov.ua/ej/ej5/txts/07vrvgni.htm>.

References

1. «Memorandum of Understanding on energy cooperation between Ukraine and the European Union: International Document of 01.12.2005» [Memorandum mizh Ukrainoiu ta Yevropeiskym Soiuzom pro porozuminnia shchodo spivrobitnytstva v enenrhetychnii haluzi: mizhnarodnyi document vid 01.12.2005], available at: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_694 (ukr)

2. «Ukraine–EU» Action Plan: International Document of 12.02.2005» [Plan dii «Ukraina – Yevropeyskyi Soiuz»: mizhnarodnyi document vid 12.02.2005], available at: http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=228235195 (ukr)
3. «Ukraine–EU» Action Plan. The European neighbourhood policy» [Plan dii «Ukraina–Yevropeyskyi Soiuz». Yevropeiska polityka susidstva], available at: http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?showHidden=1&art_id=223286528&cat_id=223280190&ctime=1247076969632 (ukr)
4. «EU–Ukraine energy cooperation» [Spivrobitnytstvo Ukrainy ta ES u sferi enerhetyky], available at: http://comeuroint.rada.gov.ua/komevoint/control/uk/publish/article?art_id=47146&cat_id=47123 (ukr)
5. «Protocol on Ukraine’s accession to the Treaty establishing the Energy Community: International Document of 24.09.2010» [Protokol pro pryiednannia Ukrainy do Dohovoru pro zasnuvannia Enerhetychnoho Spivtovarystva: mizhnarodnyi document vid 24.09.2010], available at: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_a27 (ukr)
6. «Ukraine energy safety development strategic priorities 2030: international duties, portal on energy efficiency «ESCO» [Stratehichni priorityty zmitsnennia enerhetychnoi bezpeky Ukrainy do 2030 roku: mizhnarodni zoboviazannia, portal pro enerhozberegennia «ESKO»], available at: http://www.journal.esco.co.ua/2012_10/art269.pdf (ukr)
7. «Energy community establishing Treaty: International Document of 25.10.2005» [Dohovir pro zasnuvannia Enerhetychnoho Spivrobitnytstva: mizhnarodnyi document vid 25.10.2005], available at: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_926/page (ukr)
8. «Protocol on Ukraine’s accession to the Treaty establishing the Energy Community: International Document of 24.09.2010» [Protokol pro pryiednannia Ukrainy do Dohovoru pro zasnuvannia Enerhetychnoho Spivtovarystva: mizhnarodnyi document vid 24.09.2010], available at: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_a27 (ukr)
9. «On approval of a plan to implement obligations under the Treaty on establishing the Energy Community: Legal Act of Ukraine, No. 733-p, 03.08.2011» [Pro zatverdzhennia planu zakhodiv shchodo vykonannia zoboviazan v ramkakh Dohovoru pro zasnuvannia Enerhetychnoho Spivtovarystva: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy No. 733-p, 03.08.2011], available at: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/733-2011-%D1%80>.
10. «Ukraine–EU Association Agenda to prepare and facilitate the implementation of the Association Agreement: International Document of 20.11.2009, 12.11.2009» [Poriadok denni asotsiatsii Ukraina–ES dlia pidhotovky ta spriannia implementatsii Uhody pro asotsiatsiiu: mizhnarodnyi document vid 20.11.2009], available at: http://ua-energy.org/upload/files/association_agenda_ukr.pdf (ukr)
11. «Energy Strategy of Ukraine till 2030» [Enerhetychna Stratehiia Ukrainy do 2030 roku], available at: mpe.kmu.gov.ua/minugol/doccatalog/document?id=222032 (ukr)
12. «Association Agreement between Ukraine, from one side, and the European Union and its Member States, on the other side» [Uhoda pro Asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odniiei storony, ta Yevropeiskym Soiuzom i yoho derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony], available at: <http://comeuroint.rada.gov.ua/komevoint/doccatalog/document?id=56219> (ukr)
13. Voytovych, R. V. «Global interest and its aspects in the context of realization of national interest» [Hlobalnyi interes ta yoho vyklyky realizatsii natsionalnogo interesu], available at: <http://academy.gov.ua/ej/ej5/txts/07vrvgni.htm> (ukr)